

Mórtea prințului de corónă.

Brașov, 23 Ianuarie v.

Tóte foile din monarhia se ocupă în momentele de față aproape esclusiv cu mórtea tragică a prințului de corónă Rudolf.

În cele următoare resumăm améruntel publicate până acuma despre cele ce au premersu și au urmatu mórții neașteptate a moștenitorului:

La sfatul lui Kalnoky, Tisza și Taaffe, Maiestatea Sa s'a învoit cu mare greu, ca să se publice adevérata cauză a mórții prințului Rudolf.

Raporturile oficiose cuprind următoarele amérunte:

În înțelesul protocolului luat, Mercuri dimineața la 7 óre arhiducele, îmbrăcat în vestmântul său de nópte, a deschis ușa odăii și a ordonat camerierului, ca să ia dispozițiunile necesare pentru vânătoare. După acesta s'a desbrăcat, a închis ușa și s'a culcat în pat. Pe dulăpiorul său de nópte ardea lumina. În astfelu de situațiune se afla când și-a descărcat revolverul în partea dreaptă a templei oapului. Glonțul a eșit prin mijlocul craniului.

Camerierul s'a reîntors și a așteptat până la ora obișnuită.

Prințul de Filipu Coburg și contele Hoyos dimineața la 8 óre așteptau cu nerăbdare pe moștenitorul de tron. Bătură în ușa odăii de dormit a lui, dér nu primiră nici un răspuns. Ușa odăii era încuiată, ceea ce până atunci niciodată nu s'a întâmplat. Óspeții înspăimântați în cele din urmă sparseră ușa. Pe arhiducele îl aflară mort în pat. Mâna dreaptă a lui era slobozită în jos pe marginea patului, ajungându până la pământ. Lângă el era jos pe pământ revolverul. Fața lui era acoperită cu sânge. Pe masă s'au aflat mai multe epistole, în care însă nici printr'unu euvântu nu se amintesc despre o sinucidere intenționată sau despre cauzele acestei sinucideri. Una dintre aceste epistole era adresată: „Maiestății Sale Reginei Elisabeta.”

Comunicatul din foile oficiale dice că prima impresiune a celor, cari au aflat pe prințul de corónă Rudolf mort în pat a datu nascere bănuielii că a murit în urma unui atac de apoplexiă.

„Nu putem retăce, — dice Wiener Zig. — că mai multe persoane au observat la prințul de corónă în timpul din urmă semne de iritațiune bolnăvicioasă a nervilor, așa că trebuie să credem, că această înfricoșată întâmplare este un rezultat al unei momentane turburări a minții. Afară de acesta trebuie să observăm că Alteța Sa suferea de câtva timp de durere de cap intensivă, care i se trage dela tómnă când a căzut de pe cal. Acesta întâmplare a fost ținut secretu la voința expresă a Alteței Sale!”

„Neue freie Presse” scrie: Semne positive dovedesc, că Luni, când moștenitorul de tron a plecatu dela Viena la Meyerling, nu avea de cuget să se sinucidă; multu mai probabil este, că în Meyerling i s'a ivit vre-unu castu, care l'a hotărît la această sinucidere.

Sunt însă semne, cari facu a se crede și aceea, că arhiducele mai de multu timp a avut cugetul a se sinu-

cide. Elu a ținut mai de multe ori celor din jurul său, că n'are să trăiescă multu. Când i s'a ținut, că în curendă are să moștenescă corónă, elu răspunde: „O să vedeți, că nu o să ajungu acesta.”

Cele mai multe foi din străinătate nu vreu să credă, că arhiducele s'ar fi sinucis, ci susțin că elu a fostu victima unui omor din partea altora. Acesta credință se lăși tare și în Viena și Budapesta.

„Pesti Naplo” mai alesu susțin că prințul de corónă a fostu împușcat. Acestei bănueli a datu expresiune și „N. fr. Presse” în numărul său dela 31 Ianuarie, care însă a fostu confiscat în Viena. Totu în sensul acesta se exprimă și zărele franceze „Gaulois”, „Matin”, „Figaro”. Nu voru să credă că arhiducele s'ar fi sinucis nici zărele „Temps” și „Journal de Debats”, cari numără între cele mai seriose zăre franceze.

Profesorul Wiederhofer constată în protocolul de secționare, că rana dela capu a prințului de corónă e mare. De aceea mulți se îndoesc, că această rană ar fi fostu cauzată de însuși prințul și încă cu revolverul, ci decă este fidelă descrierea ranei, atunci se crede, că ea a putut fi cauzată numai prin pușcă de vânătoare.

Mai sunt și alte cauze, pentru cari mulți nu voiau să credă că arhiducele s'a sinucis. Nervositatea lui, se dice, nu era în măsură așa de mare, ca să se pótă admite o sinucidere. Puțin înainte de mórtea lui prințul se fi fostu încă plin de speranțe și de ambițiune față cu viitorul. Afară de acesta primele scrii sosite despre mórtea lui au anunțat, că arhiducele s'a nenorocit la vânătoare. În sensul acesta i s'a telegrafat și ministrului președinte unghuresc. Tóte aceste împrejurări au datu nutremântu bănueli că arhiducele nu s'a sinucis.

A făcutu senzațiă că contele Stefan Karolyi, care era în raporturi amicale cu prințul de corónă, a fostu chemat la Viena. Se vorbește că și lui i-ar fi scris prințul o scrisore, dér contele n'a voit să răspundă la nici o întrebare ce i s'a pus. „N. fr. Presse” l'a rugat să scrie unu articolu asupra moștenitorului, dér Karolyi a refusat. După ce s'a întors contele Karolyi la Pesta, elu a declarat în casina aristocraților, că nu mai pótă fi îndoielă că prințul de corónă s'a sinucis. De atunci foile din Pesta au încetat de a mai exprima bănueli în privința mórții moștenitorului.

Părerea medicilor, cari au examinat și sectat pe prințul de corónă unume Dr. Hofmann profesor de medicină legală, Dr. Kundrath profesor și șefu alu institutului patologic-anatomic, ca obducentu, Dr. Wiederhofer medicu alu curții, este următoarea:

Prințul de corónă a murit din cauza sfărămării craniului și a părților anterioare ale creierilor; sfărămarea s'a produsu printr'o împușcătură dată din nemijlocită apropiere în regiunea dreaptă anterioară a templelor; o împușcătură dintr'unu revolveru de calibru mijlociu a fostu în stare a produce vătămarea descrișă; proiectilul (glonțul) n'a fostu găsit, deorece a eșit prin deșchidătura constatată desupra urechii stânga; nu e

îndoielă, că însuși principele de corónă s'a împușcat și că imediatu a fostu mort; în fine medicii constată că au aflat în capul și în creierii prințului semne patologice din care se conchide la o stare mentală anormală și care îndreptătescu a admite, că fapta s'a întâmplat în stare de alienațiune mentală.

Actul acesta s'a tipărit în partea oficială a zărilor „Wiener Zeitung”.

Foile din Viena scriu articolu despre arhiducele *Franciscu Ferdinand* ca viitoru prinț de corónă. Se vorbește că arhiducele *Albrecht* a stăruit pe lângă arhiducele *Carol Ludovicu*, ca să nu abdică la moștenirea tronului, dér Carolu Ludovicu a declarat hotărît că va abdică în favoarea fiului său *Franciscu Ferdinandu*. Se așteptă acum că *Impăratul* îl va adopta pe acesta.

Franciscu Ferdinandu d'Este, fiulu cel mai mare al arhiducelui *Carol Ludovicu*, fu născut în 18 Decemvre 1863. La 1876 fu numit sublocotenent în reg. de inf. nr. 32, la 1885 locotenent, ér la 1885 se făcu căpitan în regim. de dragon nr. 4. Acum este major în reg. de inf. nr. 102. Elu este încă neînsurat.

O fôia din Pesta publică diferite amérunte din zilele din urmă ale vieții prințului de corónă, cum se dice după convorbirile din casina națională, la care au luat parte și contele *Stefanu Karolyi* și contele *Iulu Andrassy*. Intre altele se dice că prințul Rudolf a lăsat părinților săi și la diferite persoane multe scrisori, precum și unu testamentu, care încheie cu cuvintele: „Dumneșu să binecuvinte patria noastră unghurescă.”

O persoană înaltă a ținut, că în aceștea e ceva adevér, dér suntu pre multe născociri. Adevérat e că prințul a lăsat două scrisori părinților săi, trimise prin șeful de secțiune în ministerul de esterne *Szogyeny*, pe care prințul l'a însărcinat într'o scrisore să i reguleze și răsul și i-a trimis și amândouă cheile dela masa sa de scris. În scrisorea această, ér nu în testamentu rogă pe *Szogyeny* a i saluta pe toți amicii pentru cea din urmă óra și dice că Dumneșu să binecuvinte scumpa patriă unghurescă. Prințul de corónă folosea această frasă în anii din urmă mai des și cu intențiune, fiindcă prințul aflase că e bănuit, că n'ar fi totu așa de sinceru alipit de Ungaria, ca de Austria. Acestă bănuială voia el să o stigmatizeze temeinicu ca neîndreptățita.

În testamentu lasă prințul persoanelor dimprejurul său voia d'a-și lua obiectele folosite de el ca amintire, ér ficăsa *Elisaveta* să rămână sub tóte împrejurările lângă părinții săi împărătesci. Din tóte acestea se deduce, că prințul se pregătea de mult de mórte și în Pesta, când a fostu acolo cea din urmă óra, a ținut de repetite-ori: „Veți vedé, că nu mai trăesc multu.”

În „Berliner Tageblatt” împărtășesc unu scriitor austriacu, că prințul Rudolf, cu ocaziunea sgomotelor despre abdicarea regelui *Milanu* alu Serbiei, ar fi ținut, că fiecare principe are datoria să stea la locul unde l'a pus providința, afară de casul, când un principe nu se

mai simte destul de tare a corăspunde datorilor pozițiunii sale; atunci nu i mai rămâne altceva, decât să abdică ori să-și sloboză unu glonțu în cap. Căci mai bine să nu fi principe, decât să se fi principe réu.

Înmormântarea se va face definitiv mâne, Marți, la 4 óre după amézi. Ea se va face cu eschiderea ori cărei pompe estera ordinare. Dorința Maiestății Sale este ca înmormântarea să se facă fără pompă în cercul familiei. Despre această a înscințat și pe principii streini, cari au voit să ia parte în persoană și prin deputațiuni.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS.”

(Serviciul biurolui de coresp. din Pesta)

Viena, 4 Februarie. După ceremonialul stabilitu, la 9^{1/2} óre sera cadavrul a fostu transportat la biserica palatului ca să fie eșpusu acolo. Intre sunetele palăstrine ridicară servitorii învelitorea de totu albă și îmbrăcarea cosciugul. Înainte mergeau generalii *Bombelles*, *Rosenberg* și *Giesel*. În biserica, după ce a fostu ridicat pe catafalcu, fu binecuvântat. În curtea palatului aștepta într'aceea mulțime de ómenii adâncu mișcați. Adă princesa de corónă depune o cunună cu inscripțiunea: „Dela a ta *Stefania*”. Trăsurile feții mortului arată acum mare schimbare, mórtea a lucratu cumplitu. Rana e neacoperită de se vede, așa a poruncit această împăratul. Maiestatea Sa e în cea mai bună sănătate și a primitu într'o audiență mai lungă pe ministrul *Taaffe*. Imbulzela publicului la palat nu se pótă descrie. Împărătesa, *Gizela*, *Valeria* voru sta în timpul înmormântării în capela *Iosifu*, nu voru însoți conductul.

Viena, 4 Februarie. În cercurile instruite nu se scie nicăeri nimic despre presupusa renunțare a arhiducelui *Carol Ludovicu* la succesiunea la tron.

Manifestul lui Boulanger.

La 29 Ianuarie n. generalul *Boulanger* a adresat următorul manifestu alegătorilor săi din departamentul *Seni*:

Deși mă aflu sub stăpânirea emițiunii ce am simțit în fața umitórii manifestațiunii ce mi s'a făcutu, totuși nu pot să nu mi facu datoria de a mi exprima adâncă mea recunoștință alegătorilor, cari cu atâta curagiu au sciut să înfrângă coaliția parlamentară, alcătuită din cei cari prin greșalele și intrigile lor au periclitat republica pe care o invocă cu atâta îndrăsnelă.

Nici odată, sub nici un guvern nu s'a organizat contra unui candidat o companie mai scandalosă, și ca contra mea cu această ocaziune, nici odată nimeni n'a fostu atacat cu mai mare nerușinare, calomniat în așa mod și amenințat atât de înspăimântător.

Cu biletul de vot în mână, cu o singură mișcare însă aș făcutu să dispară tóte calomniile și toți calomniatorii, și republica, basată pe cinstea funcțio-

narilor, pe libertatea sufragiului universal, a rămasă acum.

Camera, care a luptat cu o înverșunare ne mai audită contra mea, nu mai are acum înaintea sa decât disolvarea, și asta trebuie negreșit să se și întâmple.

Alegătorii! vouă și energiei voștre va trebui să vă mulțumescă patria noastră mare, după ce va scăpa de cei cari ați sugră puterile ei și o desonoră. Ușile republicii sunt acum deschise pentru toți Francesii de trebă. Aceștia să vină, — er netrebnicii să plece.

Să trăiască Franca! Să trăiască Republica!

Ambasadele despre Boulanger.

Unu personaj din lumea mare, foarte frecventat în cercurile diplomatice, furnisăză următorul tablou, în care sunt cuprinse într'un mod fidel opiniunile predominante în diversele ambasade din Viena, în privința alegerii generalului Boulanger.

Ambasada Franceză: Alegerea generalului Boulanger nu implică în nici un fel ideea, că înțreaga Franța e gata să accepte pe generalul Boulanger.

Ambasada germană: Nu trebuie să ne înșelăm, reușita generalului Boulanger e idea de revanșă, cari s'a aprobată acum prin cele 245,000 de voturi.

Ambasada din Rusia: Se esagerăză prea mult urmările acestui eveniment. Nimic nu se va întâmpla în Franța; toate vor rămâne în statu-quo, până la alegerile generale.

Ambasada Engleză: Victoria lui Boulanger, „copilul minunelor“, este un eșec nereparabil pentru republica parlamentară.

Ambasada italiană: Acestă alegere e un pericol. Ea demonstrează, fără cel mai mic pic de îndoială, că Regele nostru a avut mare dreptate, când a făcut să iasă în relief în discursul tronului de alaltăieri, cum pacea înarmată e înșelătoare.

Ambasada spaniolă: Ce ne pasă de Boulanger! E Ruiz Zorilă care ne neliniștește.

Ambasada Turcă: Așa a fost scris!

Deschiderea parlamentului italian.

Regele Umberto al II-lea Italiei a deschis parlamentul printr'un discurs, în care a enumerat proiectele ce sunt a se discuta în sesiunea actuală, și între cari sunt proiectul asupra penitenciarelor, despre instrucțiunea elementară și secundară și altele. Apoi dișe:

Proiectele, asupra cărora aveți a vă rosti, sunt de un caracter pacific. Dér în pacea susținută prin înarmări nu putem să ne încredem; decât guvernul meu nu s'ar îngriji ca armata noastră să primescă mereu îmbrățășiri, atunci am pute fi numiți trădători ai patriei.

Situațiunea financiară a țării ne impune, ca să micșorăm cheltuielile și afară de căile de comunicații și armată celelalte proiecte de îmbunătășiri interne să le lăsăm de ocamdată în suspensiune.

SCRILE PILEI.

Unu circular. I. P. Sa Părintele Arhiepiscopul Mironu Romanul a adresat clerului din arhidieceșă unu circular, ca în fiecare zi să se tragă câte unu sfert de oră clopotele și pe edificiile noastre confesionale să fi arborat câte unu steag negru. Acestă până după înmormântarea prințului de coronă Rudolf; în ziua înmormântării să se oficieze liturghia cu cetenile acomodate pentru odihna sufletului răposatului la care să asiste și tinerimea școlară. Sâmbătă în săptămâna acestă să se oficieze parastasul, la care să fi invitate și autoritățile locale; să se întreprindă sub conducerea comitetelor parohiale co-

lecte benevole pentru înființarea unui fond, în memoria decedatului, pentru sprijinirea tinerimei școlare cu stipendii ori cu alte ajutore mai mici.

Balul amănat. Din cauza încetării din viață a Alteței Sale principelui de coronă Rudolf, balul „Reuniunii femeilor române din Brașov“ s'a amănat până la o altă dispozițiune.

Michailu Stroescu. „Telegraful român“ din Bucuresci spune, că neuitatul Stroescu a voit să clădescă cu banii săi școle române și o universitate română în Basarabia, spre a se împedea rusificarea poporului român. Nu i-s'a dat însă voie și atunci marele patriot român și-a îndreptat ochii către Românii din regat și de peste munți.

Fundațiune. Inregistrăm cu plăcere următoarele: „Domnule Redactor! În comunicatul din „Gazeta Transilvaniei“ „Amintiri din anul 1888“ înșirându-se mai multe fundațiuni și daruri făcute în acel an spre îndemnarea și imitarea exemplului bun, cred că e la locul său a face amintire aici, că d-lu Ioan Turcu, protonotarul alu comitatului Făgărașului, și cu soția d-sale, încă au făcut începutul la o fundațiune dând 100 fl. v. a. cu menirea, ca din venitul acestei fundațiuni să se împartă de o camdată premii, și mărindu-se fondul să se împartă apoi și alte ajutore copiilor dela școla română din comuna Zărneșci, locul natal alu fundatorilor. — d.

Pentru școlarii bolnavi. Unu bal se va da în 9 Februarie st. n. 1889, în sala reuniunii de lectură din Năsăud în favoarea fondului școlarilor bolnavi. Prețul intrării de o persoană singuratică 1 fl., de o persoană în familie 80 cr. v. a. Inceputul la 8 ore seara. La balu invitat: „Comisiunea administrătoare a fondului școlarilor bolnavi“.

Societatea Carpații din Braile va da la 28 Ianuarie o convensire în saloanele Ralli. Toaleta doamnălor simplă, costumul național preferabil. În ordinea de danș e între altele: Hora Bucovinei, Romana, Mureșanca, Romanul.

Profesorul Dr. Babeșu a cerut corpurilor legiuitoare române acordarea dreptului de cetățenă română cu dispensa de stăgiu în virtutea articolului 7, din Constituțiune.

† **Ludovicu Wiest**, artistul, care în timp de 50 de ani a fermecat cu arcul său societatea Bucurescilor și care a înălțat sufletele cu talentul său, nu mai este, spune „România“. Compositor distins, vechiu profesor, la conservatorul din Bucuresci, al tuturor artiștilor din România, unul din puținii măestri, cari au cuprins deplin firea și dorul Românilor, a lăsat în urmă opere neperitabile românești, hore, doine, romane naționale, care ating sufletul și fac să vibreze în inima fiecărui Român accentele dulci ale poeziei și melodiei naționale. Amintirea va fi în vece neuitată.

Înșelătoria. La Banca comercială din Budapeșta s'a prezentat unu individ cu unu cec (asignat) de 40,000 fl. asupra unei case din Budapeșta, care are un însemnat deposit de bani la Banca numită. Cecul s'a plătit, er se constată, că subscrierea din cec era falsă. Falsificatorul e urmărit.

Delimitarea granițelor. „Epoca“ spune, că marele stat major român a terminat cu planurile ce s'au ridicat de comisiile militare pe fronturile austro-ungare-române, așa precum au fost definitiv rectificate de comisiile mixte.

Decorațiuni furate. Baronul Plessen, consulul general alu Germaniei la Bu-

dapeșta, plecând la Viena și-a luat cu sine din Budapeșta și decorațiunile. În Viena însă n'a mai aflat nici o decorație și mai multe din prețioasele sale în preț de 500 fl. lipsiau. Unu tineru elegant a vândut atât decorațiile, cât și prețioasele pe prețul de 50 fl. unui aurar, care le-a topit, dér a înșiră poliția îndată ce a aflat de proveniența lor.

Esposiția din Paris. Direcțiunea căilor terate române a fixat la 220 lei prețul pentru ducere la esposițiunea din Paris și întorcere. Biletul e valabil pentru 6 săptămâni. Prețul acesta redus se face cu începere dela 28 Februarie.

Vieta lungă. La începutul luni acesteia, precum scriu foile din România, a încetat din viață Iona, soția lui Barbu Ciocă, județul Velcea, în vârstă de 120 ani; er în ziua de 9 Ianuarie a încetat din viață Barbu Roibu, din comuna Lunguleș, județul Dâmbovița. în etate de 116 ani.

Noulu proiect de lege pentru schimbările ce se vor face în organismul administrațiunii financiare.

Acest proiect de lege deja s'a prezentat legislațiunii, și avem să ne pomenim cu o lege nouă, despre administrarea averii materiale a statului, care curge și picură cu și din sudora poporului contribuabil; dec este de lipsă să fi cunoscută din toate părțile, și diaristica să și dea părerea sa, în meritul ei.

Scim bine, că în puterea legilor existente, administrarea afacerilor financiare este împărțită între mai multe corporațiuni oficiale, toate numite de puterea statului, și toate stând sub dispunerea și patronajul ei. Aceste sunt: oficiul de contribuțiune (de dare); oficiul pentru croirea competențelor erariale; inspectoratul de dare; și direcțiunea financiară; competența acestei din urmă este estinsă și peste 7—8 comitate; apoi mai scim, că toate decisiunile în cauzele noastre de dare, de competențe erariale, timbre, echivalent etc. se decideau prin forurile financiare, și în casu de apelare se revideau totu prin direcțiunea financiară și ministerul de finance; vorba cea: Turculu te bate, Turculu te judecă.

Acest sistem este ereditat dela guvernul absolutist; și guvernul constituțional unguresc în 1867 l'a primit bun bucuros; căci vești bine și legile încă și au partea lor politică; guvernul, care nu pôte subsista fără bani nici un minut, n'a putut să dea administrarea arteriei de viață a statului în mâni, seu sub influința comitatelor, căci pe atunci aceste erau predominante de spiritul stărilor din 1848, eră de altă parte, în multe comitate majoritatea, seu influința decizătoare era în mâni naționalităților nemaghiare.

A trebuit dér să se aștepte încetarea și delăturarea acestor împrejurări molestatore pentru guvernele, cari se identifică cu statul. Multu a slăbit spiritul comitatensu care cu mândria se numia: bariera constituțiunii; eră naționalitățile s'au sfărâmat cu desăvârșire prin legea de virilist și prin împărțirea electorală a membrilor comitatensu, ne mai amintind atot-puternicia oficiosa.

Între asemenea auspicii a sosit timpul de reformă; timpul: ca administrarea financiară să aibă legătură organică cu administrațiunea politică; și la aceste tinde noulu proiect; dec să lă vedem mai de aproape.

După noulu proiect, inspectoratele de dare și oficiile pentru croirea competențelor erariale, se vor desface, și cercul de activitate alu acestora se va împărți între oficiile de contribuțiune și direcțiunile financiare, cari vor primi altă organizațiune. Baza estinderei și

competinței acestor direcțiuni financiare va fi: teritoriul comitatensu; cu excepțiune a comitatelor mai mici, la cari, cel mult pentru două va fi instituită o direcțiune financiară.

Scopul proiectului este: unificarea administrațiunii financiare, și nexul ei organic cu administrațiunea politică; de unde direcțiunile financiare vor funcționa în cadrul (cercul) comisiunilor administrative comitatense, pe lângă cooperarea și controlul acestora; eră funcțiunea lor se va estinde la toate ramurile administrațiunii financiare.

Șeful direcțiunii financiare (directorul seu suplental seu) va fi membru cu vot alu Comisiunii administrative comitatense, și totodată referentul cauzelor financiare; când însă discușiunile și deliberările se vor face asupra deciziunilor seu agendelor direcțiunii financiare, seu în meritul responsabilității acesteia, precum și în cauzele apelate dela direcțiune, referentul acesteia nu va ave vot decisiv.

Cercul de activitate alu direcțiunii financiare se va estinde: la aruncarea dărilor; la dreptul de scuti de acestea, și iertarea lor; va pute da concessiuni de prelungirea plății dărilor. Proiectul de lege mai enumera taxativ toate ramurile agendelor, cari cad în sfera ei; enumera casurile în cari se pôte apela la comisiunea admin. comit., și în cari se pôte apela la curtea (judecătoria) financiară administrativă.

Dreptul Comisiunii administ. comit. în înțelesul proiectului se estinde la supravegherea și controlarea agendelor directu financiare; mai pôte cere dela ea deslușiri, raporturi etc., are dreptul de a șterge din dările directe neincasabile până la suma de 100 fl.; exercăză dreptul disciplinar asupra anumitelor persoane ale administrațiunii financiare; exercăză dreptul forului apelativ în cauzele taxative enumerate.

Unu paragraf anumit a proiectului enumera, cari cauze trec în apelata la Curtea (judecătoria) adminis. financiară, și cari la ministerul de finance.

Croirea competențelor plătibile nemijlocit, o va face oficiul de dare; și anume unele însuși în sfera activității sale; altele numai prealabil, cu aprobarea organelor direcțiunii financiare; cari vor fi cauzele aci amintite? le va decide ministrul de finance prin ordonanță.

Comitele supremu (fișpanul) este controlorul imediat alu direcțiunii financiare; și ca atare pôte întreprinde când voiesce investigațiuni; pôte cere deslușiri, raporturi; pôte face provocări de îndreptare; și în casu de neascultare, a cere întervenirea ministrului; însă și oficiile și organele administ. politice, toate sunt îndatorate a le da mână de ajutor.

În privința disciplinei, directorul financiaru, consiliarii financiaru, secretarii și proto-comisarii financiaru, vor sta sub forul disciplinar alu comisiunii comitatense administrative; eră ceilalți directori subalterni, sub comisiunea disciplinară instituită spre acest scop în sinul și din membrii direcțiunii financiare.

În capitala țării Budapeșta, vor fi susținuți în vigore atât inspectorii de dare, cât și oficiile pentru croirea competențelor erariale.

Ce privește *Ardealul*, cu intrarea în vigore a noiei legi, direcțiunea catastrală dela Clușiu va înceta; asemenea vor înceta toate inspectoratele catastrale și comisarii catastrali instituiți pentru evidența fonciară.

Aceste sunt liniamentele principale ale proiectului. Acest proiect este basat pe două principii fundamentale, unul: ca *administrarea tuturor dărilor* directe și indirecte să fi unită, alu doilea: ca administrațiunea est. mod unită să se aducă în legătură strinsă cu *gnerula administratiune politică*; estnodu ambele administrațiuni vor caracteriza două di-

„HAȚIEGANA“

ASOCIAȚIUNE DE ANTICIPAȚIUNE ȘI CREDITŪ IN HAȚEGŪ.

CONVOCARE.

Membrii asociaȚiunii de anticipaȚiune și creditŪ „HaȚiegana“ sunt rugaȚi a se înfăȚișa în numărŪ câtŪ de mare la

I-a ADUNARE GENERALĂ ORDINARĂ,

care se va ține în HaȚegŪ la 3 Martie a. c. st. n. 10 ore a. m. în localulŪ asociaȚiunii.

Obiectele la ordinea țilei suntŪ:

1. Alegerea unui președinte, unui vice-președinte, doi scriitori și doi secretari.
2. RaportulŪ directorului.
3. RaportulŪ consiliului de supraveghiare.
4. Revișiunea raȚiociniului, statorirea bilanțului și a căștigului curatŪ.
5. Alegerea comisiunii de supraveghiare.

6. Alegerea unui membru în consiliulŪ administrativŪ în urma abdicerei membrului Nicolau Teodosiu.
7. Luarea de concludŪ cu privire la pãrțile fundamentale cedate de Johann Heffner și Carl Krenn membrului Basiliu Șandor de Vist.
8. Desemnarea foilorŪ în cari au a se publica afacerile asociaȚiunii.
9. Statorirea remuneraȚiunii comptabilului și secretarului pro 1888.
10. Statorirea bugetului pe anulŪ 1889 și salariulŪ comptabilului.
11. Eventuale propunerŪ făcēnde în sensulŪ § 72 din statute.
12. DispoziȚiuni pentru verificarea protocolului.

În casŪ, decŪ nu se vorŪ prezenta membri în numărŪ recerutŪ de statute, spre a aduce concludŪ valide, adunarea generală se va ține în 16 Martie 1889 st. n. la 10 ore a. m., cānd cei prezēnți peste obiectele puse la ordinea țilei vorŪ delibera necondiȚionatŪ conformŪ §. 70 din statute.

Din ședința consiliului administrativŪ ținutŪ în HaȚegŪ la 24 Ianuarie 1889 st. n.

Bontescu Mihály,
directorŪ.

Ioane Tocacin,
secretariŪ.

Active

1. Cassa în numerarŪ	fl.	62.—
2. în cambii	„	13,268.—
3. în cambii cu acoperire hypotecarŪ	„	3780.—
4. taxa de înscriere	„	588.—
5. diverse conțuri debitorē	„	8.—

17,706.—

ContulŪ bilanțului pro 1888.

Pasive

1. Pãrți fundamentale	fl.	8797.—
2. depunerŪ spre fructificare	„	7246.56
3. interese transitorē anticipate	„	186.91
4. interesele pãrților fundamentale	„	259.79
5. interesele depunerilorŪ spre fructicare	„	193.13
6. speșele de fundare	„	588.—
7. diverse conțuri creditorē	„	8.—
8. profitŪ curatŪ	„	426.61

17,706.—

Ioane Baciu,
cassarŪ.

HaȚegŪ, la 31 Decembrie 1888.

Bontescu Mihály,
directorŪ.

Alesandru SerafinŪ,
comptabilŪ.

Subsemnata comisiune de supraveghiare am examinatŪ contulŪ bilanțului și confrontāndulŪ cu registrele principale și auxiliare ale asociaȚiunii ținute în bună regulă l'am gășitŪ în consonanță cu aceleași și esactŪ.

HaȚegŪ, la 27 Ianuarie 1889.

PaulŪ Olteanu,

Marcu MunteanŪ,

IoanŪ Cornea,

AvramŪ CelegredeanŪ.

Esșite.

1. Interese la depunerŪ	fl.	193.13
2. Interese la pãrțile fundamentale	„	259.79
3. Interese transitorē anticipate	„	186.91
4. La chirie	„	80.—
5. Salare	„	72.—
6. Timbru	„	132.45
7. MobilariŪ	„	228.24
8. Speșe generale	„	454.62
9. ProfitŪ curatŪ	„	426.61

2033.75

ContulŪ profitului și perderilorŪ.

Venite.

1. Taxa de înscriere	fl.	588.—
2. Interese de escomptŪ	„	1249.03
3. Provișiune	„	196.72

2033.75

Ioane Baciu,
cassarŪ.

HaȚegŪ, la 31 Decembrie 1888.

Bontescu Mihály,
directorŪ.

Alesandru SerafinŪ,
comptabilŪ.

Subsemnata comisiune de supraveghiare am examinatŪ contulŪ profitului și perderilorŪ și conformāndulŪ cu registrele principale și auxiliare ale asociaȚiunii ținute în bună regulă, le-amŪ gășitŪ în consonanță cu aceleași și esactŪ.

HaȚegŪ, la 27 Ianuarie 1889.

PaulŪ Olteanu.

Marcu MunteanŪ.

IoanŪ Cornea.

AvramŪ CelegredeanŪ.

Cătră onoraȚii cetitorŪ!

„Gazeta Transilvaniei“ întrŪ în anulŪ alŪ 52-lea alŪ existenței sale.

Nenumēratele doveđi de simpatii și de încredere ce le-a primitŪ acestŪ organŪ de publicitate din partea RomānilorŪ de pretutindeni cu ocașiunea aniversării a cincidecea a existenței sale suntŪ cea mai viuă și mai puternică mărturie pentru atitudinea sa politică și naȚională.

RăzimatŪ pe încrederea publicului românŪ și condusŪ de iubirea de patriă și de datoria ce o are cătră sfânta cauză a romānismului, organulŪ nostru n'a pregetatŪ de a aduce, mai alesŪ în cei de cece ani din urmă, însemnate jertfe pentru a corespunde totŪ mai multŪ cerințelorŪ timpului și trebuințelorŪ cetitorilorŪ sēi.

AstfelŪ dela 1 Ianuarie 1881 „Gazeta Transilvaniei“ a începutŪ sē aparŪ de trei ori pe sēptēmānă totŪ cu prețulŪ de pānă atunci, și dela 1 Aprilie 1884 apare în fie-care ți, érășii cu același prețŪ, cāci cei 2 fl. adăugaȚi acoperŪ numai cheltuielile înmulțite cu portulŪ postalŪ.

De atunci încōce amŪ făcutŪ totŪ ce ne-a statŪ în putință spre a aduce îmbunătăȚiri atātŪ în redactarea țiarului câtŪ și în întocmirea sa esteriōră, pentru care scopŪ amŪ isbitŪ ca țiarulŪ sē-și aibă tipografia proprie.

Nu-i vorbă, multe se cerŪ astăđi dela unŪ țiarŪ, mai alesŪ cānd elŪ este chiămatŪ a servi cauzei unui poporŪ atātŪ de multŪ prigonitŪ de sorte. Prin urmăre nu putemŪ țice cā amŪ ajunsŪ la capētulŪ îmbunătăȚirilorŪ.

Din contră, astăđi cānd, ca niciodată pānă acuma, poziȚiunea țiaristiceii nōstre s'a agravatŪ; cānd atâtea lovituri sunt îndreptate asupra ei cu vehemență așa de mare; cānd procese peste procese, condamnări la închisōre și amende în bani o împiedecă în munca și stăruințele ei de a da pe față tōte nelegiuirile, prigonirile și asupririle și de a lupta pentru recăștigarea drepturilorŪ poporului românŪ: se cere dela noi sē ne încordāmŪ puterile cu îndoită energiă și sē continuāmŪ lupta cu curagiu neînfrāntŪ, introducēndŪ nouē reforme, pentru ca „Gazeta Transilvaniei“ nu numai sē corēspundă mai multŪ chiāmării sale, ci sē se tacă cu putință ca principiile salutare naȚionale ce le propagă sē pōtă pētrunde pānă și în coliba țeranului.

Conduși de aceste vederŪ, voimŪ sē facemŪ și cu începerea anulului viitorŪ mai multe esențiale ameliorări în țiarulŪ nostru.

Pe lângă programulŪ, ce l'amŪ observatŪ pānă ađi la redactarea foii, suntemŪ decși a cultiva mai multŪ și unele terene, cărora pānă acuma pōte nu le-amŪ pututŪ da atenȚiunea cuvenită.

Spre scopulŪ acesta amŪ avutŪ fericirea a concentra împrejurulŪ nostru unŪ numărŪ însemnatŪ de bārbaȚi cu cunoscințe speciale, cari vorŪ colabora regulatŪ la fōia nōstră, așa ca materialulŪ celŪ va conține sē fiă câtŪ mai variatŪ, instructivŪ și acomodatŪ trebuințelorŪ poporului, nu numai pe țērēmulŪ politicŪ, literarŪ și socialŪ, ci ținēndŪ deopotrivă sēmă și de interesele sale din punctŪ de vedere alŪ economiei, educaȚiunii și higienei, alŪ afacerilorŪ sale cu autorităȚile cu cari vine mai desŪ în atingere și alŪ trebilorŪ sale financiare și comerciale.

Afară de aceea căștigāndu-ne convingerea, cā după împrejurările poporului nostru unŪ țiarŪ cotidianŪ nu este în stare a pētrunde în tōte păturile sociale — parte mare din cauza prețului lui — și astfelŪ sciind cā sē sēmte trebuința de a i se face cu putință ori și căru RomânŪ, care scie ceti, ca sē fiă informatŪ despre interesele și trebuințele lui, ne-amŪ decși ca dela anulŪ nou 1889 înainte sē mărimŪ în modŪ destulŪ de însemnatŪ prin adausuri numerele nōstre cu data de Duminecă și sē le întocmimŪ și sē le redactāmŪ astfelŪ, ca sē intereseze pe ori și ce cetitorŪ și sē se pōtă abona și separatŪ.

DeschidemŪ dér abonamentŪ la „Gazeta Transilvaniei“, care deși mai bogatŪ în materialŪ, va costa ca și pānă acuma 12 fl. v. a. pe anŪ și în deosebŪ pentru aceia, cărora împregiurările nu le ertă de a abona întregŪ țiarulŪ, deschidemŪ abonamentŪ separatŪ la numerele cu data de Duminecă ale „Gazetei Transilvaniei“, cari vorŪ costa pe anŪ numai 2 fl. v. a.

RugāmŪ pe abonaȚii nōștri de pānă acuma, ca sē stăruiască pe câtŪ le va sta în putință în cerculŪ domniilorŪ lorŪ pentru lățirea „Gazetei Transilvaniei“ precum și pentru răspāndirea în poporŪ a numerelorŪ cu data de Duminecă, ce se pōtă abona și separatŪ.

RedacȚiunea.